

Gården ”Tusing” i Røddinglund, Vildbjerg sogn

De kom fra Vinding sogn, Maren og Laurits, og blev fæstere i ”Tusing” i Vildbjerg sogn. Deres forfædre havde boet i Vinding sogn gennem mindst 200 år. Maren Lauridsdatter var født i ”Nørre Svendstrup” i Vinding sogn og Laurids Thomsen var født i ”Tyrgaard” i Vinding sogn i 1747. De blev gift i Vinding 14. maj 1786, og det er nævnt i kirkebogen, at de da boede i ”Tusing”.

I forbindelse med, at Christen de Linde på Møltrup i 1791 solgte sine bøndergårde til fæsterne, fik Laurits mulighed for at blive selvejer. Formedelst 160 rigsdaler købte han i følge skødet dateret 4. oktober 1791 gården *”Tuusing Kaldet Beligende i Vildberg Sogn Ulfborg Herred, Bøufpling Amt, Riiber Stift, hvis contribuerende Hartkorn er ager og eng 1 Tønde 4 Skpr 2 Fierdingkar, hvilken Gaard med sin Bygning Besætning og Inventario, samt jorder og Eiendomme af ager eng Heede og Moeser Aldt ligesom ieg det har Eiet og Kiøberen Tilforn været forundt udi Fæste, skal fra denne dag af Tilhøre Laurs Thomasen og hans Arvinger ....”*

Maren og Laurits fik datteren Else Marie i 1788 og sønnen Thomas i 1792. Kun få måneder efter Thomas’s fødsel døde både Thomas og Laurits, og allerede 4 måneder senere blev Maren gift med Laust Pedersen, ligeledes fra Vinding sogn. Der skulle jo en hel familie til at drive en gård, og en enke med egen gård var et godt parti. Det gjaldt familiens overlevelse, og der var ikke plads til mange følelser.

Maren og Laust fik i 1796 en datter Mette, der senere blev gårdmandskone i Neder Bjerre og døde i 1872.

Laust døde allerede i 1796 kun 41 år gammel, og den 12. oktober 1797 blev Maren gift for tredje gang, med ungarl Jens Hansen, der tjente hos Jens Riis i Birkemose i Timring sogn.

Jens Hansen var fra ”Slumstrup” i Rind sogn, hvor han var født 1767.

I de næste mere end 30 år – fra 1797 til 1830 – var det Jens Tusing og Maren, der drev gården. De fik ét barn, Lars Jensen, som var født 1799.

”Tusing” er beliggende mellem Rødding og Røddinglund i den vestligste del af Vildbjerg sogn, og hører til ejerlavet Røddinglund. Det var ikke nogen stor gård. Der var ager og eng sat til Hartkorn 1 tønde 4 skæpper og 2 fjerdingkar. Dertil var der hede og mose, som ikke bidrog til Hartkornet.

Bygningerne kan vi få et indtryk af gennem den første bevarede brandtaksation, som er fra 1809. De tre bygninger er beskrevet og vurderet således:

Stuehuset i Nord 10 Fag 8 Alen Dyb Eege under og Fyrre over Tømmer, Leer Væge, Straae og Lyng Tække, Fyrre Loft over 5 Fag, Fornødne Vinduer og Dørre, nu indrettet til een Stue, et Kammer, Forgang Kiøkken, Brygger Huus samt Høelade og ..... Taxeret og Forsikkret for 200 rigsdaler.

Det sønder Huus, 12 Fag, 7½ Alen Dyb Eege under og Fyrre overtømmer, Leer væge, Straae og Lyng Tække, Indrettet til Tørske loe og Høe Lade 100 rigsdaler.

Det vester Huus, 7 Fag, 5½ Alen Dyb Eege under og Fyrre Overtømmer, Leer væge, Straae og Lyng Tække, Indrettet til Fæ Huus, Faarestie og Høelade 50 rigsdaler.

Den samlede vurdering til brandforsikring var altså 350 rigsdaler.

I 1812 købte Jens Hansen tienderne i gården for 170 rigsdaler. Det var mange penge, men altså en stor fordel, at han ikke længere skulle svare en tiendedel af høsten i skat til kongen og kirken. På den anden side påtog han sig, sammen med de øvrige tiendeejere, at holde Vildbjerg kirke ved lige.

De første årtier i 1800-tallet var ellers en vanskelig tid for landbruget i Danmark, og vi skal frem mod 1830 før der igen kom vækst og høj indtjening. Det afspejler sig også i, at der i Jens Hansens tid ikke blev råd til at investere meget i nye bygninger. Det skete først under hans søn.

Ved Matriklen 1844 fik "Tusing" matr. nr. 6 i ejerlavet Røddinglund. Til gården hørte 151 tønder land svarende til 83 hektar, som i sogneprotokollen er beskrevet som: *"En samlet Lod omkring Gaarden, østligst i Marken, ved Røding Byes og Timring Sogns Markeskjele. Ejeren har desuden Andeel, i forhold til dens Hartkort, i en liden Englod, som findes anført under Matr: No 10 ved Røding Bye i dette Sogn"*.

Jens Tusing var en kendt mand i sognet. Det viser en lille anekdote fra dagligdagen, som hans oldebarn, Christen Feldbjerg Larsen (1860 – 1931) i "Nybo" ved Najbjerg, har fortalt til Konrad Understrup omkring 1920, så det må være en mundtlig overlevering i familien. Her er den gengivet direkte efter K. Understrup: Timring Sogn, 1929, side 68:

Det var en stor dag, når kornet skulle køres til mølle. Der var forskel på møllernes kvalitet, og det gjaldt om at være på god fod med mølleren. Fra Tusings kørte man den gang til Grimstrup Mølle.

"Sagen var den, at Malningen helst skulde bestilles forud. Vandet skulde der økonomiseres med og Mølleren vidste jo ogsaa, at der var langt til andre Møller."

Det var i gamle Dage en ret stor Begivenhed, naar Folk i Gaardene skulde have malet. Dagen, da der skulde males, maatte tinges hos Mølleren, man kaldte det Stævne. Og hjemme havde man jo travlt med at faa Kornet fyldt i de tætte Melsække. Der var Sække særlig til Rugen, saa var der jo til Malt og Gryn. Der var jo intet at købe hos Købmanden.

KræNybo fortæller:

Min Oldefader i Tusing, Jens Tusing, kørte hjemmefra med 5 Stude for, de 2 var for Stjertenden og dem kørte Sønnen, til Grimstrup Mølle. Han kørte før Dag, man skulde altid komme tidligt, ellers var Mølleren ikke god.

Paa Vognen var 4 Tdr. Rug m. m. Det var Møllekornet til Jul, ja for hele Vinteren. Kreaturerne fik jo intet deraf dengang. Jens Tusing sidder jo selv paa Vognen. Vejret var den Dag noget taaget, og man kunde høre Tusingmanden raabe gennem Rødding, for at der ikke skulde ske Sammenstød, hvis Folk da var oppe. Jens havde en stor Stemme, og han raabte, da han kom Møllen nær, for at man der kunde være forberedt paa hans Komme.

Han blev i Møllen hele Dagen, han havde Mad med, og han fik Kornet malet og med hjem.”

Da Maren og Jens Hansen gik på aftægt i 1830, blev der udfærdiget en omfattende kontrakt med sønnen Lars Jensen, der overtog gården og skulle yde aftægt til forældrene, så længe de levede. Der skulle opføres et aftægtshus: ”Opfører han os saasnt vi forlanger det 5 Faag Huus i forsvarlig Stand, indrettet til Stue, Spisekammer og Kjøkken, forsynet med Loft, de fornødne Vinduer og Døre, Kakkelovn, et Sengested, Skorsteen og Ovn, hvilket Huus, som vores Søn eller Gaardens Eier i enhver henseende aarlig holder forsvarlig ved lige, sættes paa hvilken Plads ved Gaarden vi maatte ønske det”. Desuden var der faste leverancer af alle fornødenheder til brændsel og føde, kørsel til kirke samt opvartning og pleje i tilfælde af sygdom eller alder domssvaghed. Aftægtens værdi var sat til 292 rigsdaler for 5 år. Når man var gårdmand, var der altså mulighed for at sikre alderdommen ved rettigheder, der blev tinglyst som første prioritet i ejendommen, og det fremgår tydeligt, at det er aftægtsnyderen, der sætter betingelserne.

Aftægten udgjorde i virkeligheden størstedelen af købesummen, idet købesummen ifølge skødet til Lars Jensen kun var 200 rigsdaler. På den måde blev goder og byrder aftalt og fordelt.

I forbindelse med generationsskiftet i ”Tusing” lånte Maren Lauridsdatters far, Lars Pedersen Back, 50 rigsdaler af Jens Hansen mod pant i ”Bakhuset”. Jens Hansen og Maren Lauridsdatter bestemte, at renterne af dette lån skulle tilfalde dem selv så længe de levede, men derefter skulle renterne

tilfalde Vildbjerg sogns vestre skole (den senere Rødding Skole). Der blev udformet et gavebrev dateret den 17. maj 1830, hvoraf det fremgår, at sognepræsten ”for nævnte Renters Beløb Kjøber nyttige og gudelige Bøger, at bruge i Wildberg Sogns vestre Skole til Øvelse for Børnene i Indenads Læsning og gavnlige Kundskabs Fremmelse ved vel styret Eftertanke.” For god ordens skyld er tilføjet at denne beslutning blev ”fattet med godt Overlæg og vore Sanders fulde Brug.”

Gavebrevet blev af Frederik VI forsynet med kongelig bevilling, og legatet eksisterer den dag i dag, hvor det anvendes til ”*Præmier til Skolens flinkeste Elever.*” Det kunne fx være N. K. Kristensens ”Danmarks Historie”, som undertegnede mor, Ellen Lydia Dieckmann, fik i flidspræmie fra legatet, da hun gik ud af Rødding Skole i 1925.

Maren Lauridsdatter døde i ”Tusing” i 1835 og Jens Hansen døde i ”Tusing” i 1842.

Næste generation i ”Tusing” var Lars Jensen (1799 – 1890) og Mette Larsdatter (1805 – 1888). De blev gift i Vildbjerg Kirke i 1827, og de ejede gården fra 1830 til 1866. Mette Larsdatter var datter af Lars Pedersen Back og Else Marie Jonasdatter i ”Backhus” på Lysgaards Mark i Vildbjerg sogn.

I den periode er det meget tydeligt, at øget velstand kom til gården. Ved generationsskriftet i 1830 var bygningerne stort set som ved århundredeskiftet, men i Lars Jensens tid blev der løbende bygget om og bygget til, som det fremgår af brandtaksationerne i 1838, 1845, 1853 og 1857. I 1838 var den væsentligste ændring siden 1809, at længen i vest var blevet udbygget fra 7 til 12 fag. Derefter blev der taget fat på Stuehuset, så det i 1845 var væsentligt udvidet og forbedret. Der stod 5 fag af det gamle stuehus, men der var tilbygget 11 fag grundmuret hus. Samtidig var det søndre hus udvidet fra 12 til 16 fag, ligesom det vestre hus var udvidet fra 7 til 12 fag. Ved vurderingen i 1853 var stuehuset færdigt. Det var på 16 fag, grundmuret og med loft. Det var 10½ alens bredt og havde 3 skorstene. Huset anvendtes nu udelukkende til beboelse. Der var også opført et mindre østre hus på 5 fag med vognport, fårehus og svinesti. Endelig var der i 1857 tilkommet en ny 17 alen lang grundmuret vestre længe, som forlængelse mod nord af det gamle bindingsværkshus på 7 fag. Den nye længe var indrettet med kostald og udhus. Målt på brandforsikringerne steg bygningernes værdi fra 600 rigsdaler i 1838 til 1.110 rigsdaler i 1857.

Konrad Understrup (Vildbjerg Sogn. 1921. Side 73-74) skriver, at der ”*Nord for Gaarden gaar en lille Bæk i en sur Eng, men sønden for strømmer rigeligt Væddvand, som nu ved Hævert sættes ind i Husene. Før det ny Stuehus byggedes 1915, strømmede Vandet som en Bæk gennem Bryggerset, her kunde man lige tage det gode klare Vand op. Det er og fortalt, at i ældre Dage satte Børnene sig her paa Naturens Vegne ved det rindende Vand, som besørgede den videre Forsendelse. I det gamle*

Stuehus skal der som i Røddinglund aldrig have været Fjællegulv, men Gulvene var af Ler og Kamp. I det ny Stuehus er alt efter Nutidens Fordringer”.

Efter Lars Jensen og Mette Larsdatter overtog sønnen Niels Peter Larsen (1842 – 1918) gården. Han blev gift i Vildbjerg kirke i 1867 med Mette Marie Christensen, f. 1844 i Vind Sogn. Den ældste af sønnerne, Jens Larsen (1828 – 1899) blev gift 1855 i Timring kirke med Zidsel Christensdatter (1831 – 1888) fra nabogården "Feldberg" i Timring sogn. De overtog et stykke af "Feldbergs" jord og etablerede dér "Nybo" nær Najbjerg.

Tusings ejere i 200 år er 6 generationer af samme familie:

1786 – 1792:	Laurids Thomsen og Maren Lauridsdatter, selvejere fra 1791
1792 – 1796:	Laust Pedersen og Maren Lauridsdatter
1797 – 1830:	Jens Hansen (Thusing) og Maren Lauridsdatter
1830 – 1866:	Lars Jensen og Mette Larsdatter
1866 – 1909:	Niels Peter Larsen og Mette Marie Christensen
1909 – 1948:	Lars Thusing (Larsen) og Mine Christensen / Inger Kirstine Jensen
1948 – 1955:	Andreas Thusing og Ingeborg Andersen / Jens Thusing og Grethe Dahl
1955 – 1995:	Jens Thusing og Grethe Dahl

Sten Petersen

Revideret 30. december 2005